Spis treści

Wprowadzenie 5

Emilia DENEK
Płaszczyzny rozpatrywania samodzielności samorządu terytorialnego 7

Janina KOTLIŃSKA
Wpływ reformy administracyjnej z roku 1999 na zakres zadań i gospodarkę finansową organów samorządowych Leszna 28

Piotr WACHOWSKI
Budżet Poznania na tle zmian w zakresie zadań miasta w latach 1996 – 1999 57

Sławomira KAŃDUŁA
Samodzielność gminy w zakresie gospodarki nieruchomościami komunalnymi 76

Andrzej GĄCARZEWICZ
Zakres samodzielności komunalnych zakładów budżetowych ... 107

Ilona KIJEK
Rola samorządu gminnego w ograniczaniu bezrobocia w Polsce ... 125

Maciej CIEŚLUKOWSKI
Wpływ specjalnej strefy ekonomicznej na dochody budżetowe gmin 156

Wprowadzenie

Problematyka samodzielności samorządu terytorialnego – mimo wielu opracowań na te tematy – jest ciągle aktualna. W Polsce badania te stają się szczególnie potrzebne w świetle reformy administracji publicznej, wdrażanej od roku 1999, której rezultatem jest powstanie – obok samorządu gminnego – samorządu powiatowego i wojewódzkiego. Nie znaczy to, że badania z omawianego zakresu tracą znaczenie w odniesieniu do samorządu terytorialnego w innych krajach, a w szczególności w krajach działających w warunkach rozwiniętej gospodarki rynkowej. Rozpatrywanie samodzielności samorządu terytorialnego jest również tam bardzo ważne. Wiąże się to z obserwowaną w wielu państwach tendencją do przekazywania samorządowi wielu zadań o charakterze publicznym, której nie zawsze towarzyszy rozszerzenie zakresu jego kompetencji. Im bowiem występuje szerszy zakres zadań wykonywanych przez samorząd terytorialny, tym trudniej organom państwowym rezygnować z wpływów na ważne z punktu widzenia gospodarczego i społecznego dziedziny działalności.

Autorzy opracowań zawartych w niniejszym zeszycie, wywodzący się z Katedry Finansów Publicznych Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, prezentują wybrane zagadnienia dotyczące samodzielności samorządu terytorialnego w Polsce. Samodzielność ta jest rozpatrywana w rozmaitych aspektach. Zeszyt ten jest wprawdzie zbiorem artykułów, stanowi on jednak – jak sądzimy – pewną całość. Płaszczyzny możliwych badań samodzielności, w tym samodzielności finansowej, samorządu terytorialnego zostały wskazane w pierwszym artykule autorstwa E. Denek. Niektóre z tych płaszczyzn znalazły wyraz w ujęciu literaturowym, prawnym i empirycznym w kolejnych artykułach. W pracach J. Kotlińskiej i P. Wachowskiego nawiązano do obecnej reformy samorządu terytorialnego i jej wpływu na samodzielność ekonomiczną i finansową w dwóch wybranych miastach – w Lesznie i w Poznaniu, które uzyskały status miasta na prawach powiatu. Opracowanie S. Kańduły dotyczy samodzielności działania samorządu gminnego w mało dotąd zbadanej dziedzinie, jaką jest gospodarka nieruchomościami komunalnymi. Z ko-

lei artykuł A. Gącarzewicza poświęcony jest problematyce podziału kompetencji pomiędzy organy samorządu terytorialnego i podmioty komunalne, zorganizowane w formie zakładu budżetowego. I. Kijek porusza w swym opracowaniu kwestię kompetencji i instrumentów organów gminnych w aspekcie ograniczania bezrobocia. Zeszyt zamyka artykuł M. Cieślukowskiego, w którym przedstawiony został jeszcze inny aspekt samodzielności samorządu gminnego, a mianowicie – rola organów tego samorządu w działalności specjalnej strefy ekonomicznej i oddziaływania tej strefy na gospodarkę budżetową samorządu.

Zamierzeniem autorów było włączenie się w nurt aktualnych badań na tematy samodzielności samorządu terytorialnego i wskazanie pewnych problemów, które wymagają dalszych badań i dyskusji. Wyrażamy przy tym nadzieję, że opracowania spotkają się z zainteresowaniem zarówno pracowników naukowych, jak i praktyków oraz studentów, którym nieobca jest rola samorządu terytorialnego w działalności gospodarczej i społecznej kraju.

Emilia Denek